# Ympäristövaliokunta

**Valtioneuvoston selvitys: Ehdotus neuvoston asetukseksi eräiden kalakantojen ja kalakantaryhmien Itämerellä sovellettavien kalastusmahdollisuuksien vahvistamisesta vuodeksi 2021 ja asetuksen (EU) 2020/123 muuttamisesta tiettyjen muilla vesillä sovellettavien kalastusmahdollisuuksien osalta**

**Suurelle valiokunnalle**

## JOHDANTO

### *Vireilletulo*

Valtioneuvoston selvitys: Ehdotus neuvoston asetukseksi eräiden kalakantojen ja kalakantaryhmien Itämerellä sovellettavien kalastusmahdollisuuksien vahvistamisesta vuodeksi 2021 ja asetuksen (EU) 2020/123 muuttamisesta tiettyjen muilla vesillä sovellettavien kalastusmahdollisuuksien osalta (E 100/2020 vp): Asia on saapunut ympäristövaliokuntaan mahdollisia toimenpiteitä varten.

### *Asiantuntijat*

Valiokunta on kuullut:
- kalatalousneuvos Risto Lampinen, maa- ja metsätalousministeriö

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:
- ympäristöministeriö
- Luonnonvarakeskus
- Kalatalouden Keskusliitto
- Suomen Ammattikalastajaliitto SAKL ry
- Suomen luonnonsuojeluliitto ry
- Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestö ry
- Tornio-Muoniojokiseura ry
- WWF Suomi

## VALTIONEUVOSTON SELVITYS

### *Pääasiallinen sisältö*

Kansainvälinen merentutkimusneuvosto ICES antoi 29.5.2020 neuvonsa vuoden 2021 TAC:sta Itämeren kalakannoille. ICES:n neuvot muodostavat perustan komission ehdotukselle vuoden

2021 kalastusmahdollisuuksista Itämerellä. Komissio antoi neuvojen perusteella 28.8.2020 ehdotuksensa Itämeren kalastusmahdollisuuksista vuodelle 2021.

EU:n yhteisestä kalastuspolitiikasta annetun perusasetuksen 1380/2013 artiklassa 2 olevan tavoitteen mukaan kalakantoja tulisi hyödyntää kestävän enimmäistuoton MSY:n (Maximum Sustainable Yield) mukaisesti vuoteen 2015 mennessä ja asteittain viimeistään vuoteen 2020 mennessä kaikkien kalakantojen osalta.

MSY määritellään ICES:n suosituksissa kalakannan kutukannan sekä kalakannan kalastuskuolevuuden perusteella. Kalakannan katsotaan olevan MSY –tilassa, kun kutukanta on määriteltyä kokoa suurempi ja kalastuskuolevuus määriteltyä tasoa pienempi.

ICES ei pysty arvioimaan Pohjanlahden silakkakannan tilaa ja antaa siten varovaisuusperiaatteen perusteella neuvon TAC:n vahvistamisesta samalle tasolle kuin vuonna 2020. ICES pyrki ratkaisemaan arviointityöhön liittyvät ongelmat syksyn 2020 aikana.

ICES arvioi, että Suomenlahden ja Itämeren pääaltaan silakan kutukanta on hieman tavoitetasoa pienempi ja kalastuskuolevuus merkittävästi tavoitetasoa suurempi.

Riianlahden silakan kutukanta on saavuttanut tavoitetasonsa, mutta läntinen silakkakanta on edelleen merkittävästi tavoitetasoja heikompi. Kilohailin kutukanta on tavoitetasossa, mutta kalastuskuolevuus tavoitetasoa suurempi.

Itämeren pääaltaan ja Pohjanlahden lohen TAC ja Suomenlahden lohen TAC kattavat molemmat useita lohikantoja, joiden tila vaihtelee suuresti. Vahvimmat lohikannat ovat Perämeren suuret lohikannat, jotka poikastuotannon perusteella ovat MSY tilassa tai lähellä sitä. Heikkoja lohikantoja ovat erityisesti Rickleån, Sävarån. Lödgeälven ja Öreälven Pohjanlahdella ja monet kannat Itämeren pääaltaalla. Suomenlahden villit lohikannat (Viron lohijoet Keila, Vasalemma ja Kunda) ovat poikastuotannon perusteella osoittaneet merkittävää elpymistä. ICES määrittelee lohikantojen MSY tilaa vaelluspoikastuotannon perusteella (vähintään 75 prosenttia potentiaalisesta tuotannosta).

ICES tuo neuvossaan myös esille, että sekakantakalastus on uhka heikoille lohikannoille, erityisesti Itämeren pääaltaalla, jossa kaikki heikot lohikannat käyvät syönnöksellä. ICES toteaa lisäksi, että Suomenlahden alueella pääosa lohista ovat istutettuja. Lohenkalastus Suomenlahdella tulisi kohdentaa istutettuun loheen mm. hyödyntämällä eväleikkauksia.

ICES:n tiedoista käy ilmi, että itäisen turskan kutukanta on pienentynyt vuodesta 2012 lähtien ja on viimeisten neljän vuoden aikana ollut alle Blim arvon. Tästä syystä ICES antaa varovaisuusperiaatteeseen perustuvan suosituksen 0 saaliista osa-alueilla 24—32.

Läntisen turskakannan kutukanta on edelleen tavoitetasoa pienempi ja kalastuskuolevuus tavoitetasoa suurempi, mutta ICES voi suosittaa kalastuksen jatkamista.

Meritaimenen osalta EU:ssa ei tehdä päätöksiä TAC:sta. Itämerellä on satoja meritaimenkantoja, jotka vaeltavat rannikkojen lähivesillä. Tämän takia meritaimenkannat eivät muodosta yhteistä

kalavaraa, jonka kattava sääteleminen EU:n vahvistamalla TAC:lla olisi tarkoituksenmukainen hoitotoimenpide. ICES totesi meritaimenta koskevassa neuvossaan vuodelta 2017, että meritaimenen kohdennettua kalastusta ja joutumista sivusaaliiksi muussa kalastuksessa tulisi vähentää Pohjanlahdella ja eteläisellä Itämerellä luonnonvaraisten meritaimenkantojen suojelemiseksi. Lisäksi on tarpeen kunnostaa meritaimenen elinympäristöjä ja poistaa vaellusesteitä. Suomessa luonnonvaraiset meritaimenet ovat merialueilla rauhoitettuja. Saaliiksi saa kaikessa kalastuksessa ottaa vain eväleikattuja (= istutettuja) meritaimenia.

***Valtioneuvoston kanta***

*Peruskanta*

Valtioneuvosto kannattaa Itämeren kalastusmahdollisuuksien vahvistamista vuodelle 2021 siten, että kalakantoja hyödynnetään kestävää enimmäistuottoa (Maximum Sustainable Yield, MSY) koskevan EU:n yhteisen kalastuspolitiikan tavoitteiden mukaisesti.

Kalastusmahdollisuudet tulee siten vahvistaa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseen 2016/1139 Itämeren turska-, silakka- ja kilohailikantoja ja näitä kantoja hyödyntäviä kalastuksia koskevan monivuotisen suunnitelman ja ICES:n niitä koskevan uusimman tieteellisen neuvon perusteella.

*Itämeren pääaltaan ja Pohjanlahden lohen TAC*

ICES:n neuvon mukaan kaupallisen kalastuksen kokonaissaaliin merellä ei tulisi ylittää 116 000 lohta. Vuoden 2019 havaintojen perusteella tästä tulisi vähentää hylkeiden vahingoittamien lohien arvioituna määränä 5 400 lohta, alamittaisina 4 600 lohta ja arvioituna raportoimattomana ja väärinraportoituna saaliina (8 400 + 900) 9 300 lohta sekä Venäjän osuus (1,9 % 96 600 lohesta) 1 835 lohta. Näin laskemalla päädyttäisiin EU:n TAC:iin, jonka suuruus olisi 94 765 lohta.

TAC voidaan vaihtoehtoisesti laskea niin, että ensin vähennetään Venäjän osuus pohjaluvusta 116 000 lohta, jonka jälkeen tehdään edellä mainitut vähennykset. Tällöin noudatetaan samaa laskentajärjestystä kuin Riianlahden silakan vakiintuneessa TAC laskennassa. Tämän laskennan tuloksena saadaan EU:n TAC:n määräksi 94 496 lohta, joka vastaa komission ehdotusta.Suomi kannattaa Itämeren pääaltaan ja Pohjanlahden lohen TAC:n vahvistamista tieteellisen neuvon ja komission ehdotuksen mukaisesti 94 496 loheksi.

ICES tutkijat ovat arvioineet, että puolalaisten harjoittama laiton kalastus oli vuonna 2019 pudonnut avomerellä 600 loheen edeltävän vuoden 42 600 lohesta taimenen avomerikalastuskiellon vaikutuksesta. Suomi pitää erittäin tärkeänä kyseisen kiellon jatkamista.

Valtioneuvosto edellyttää, että komissio ja jäsenvaltiot edelleen valvovat tehokkaasti (ml. erityisillä valvontakampanjoilla), että Itämerellä ei harjoiteta laitonta lohenkalastusta. Valvonnalla tulee estää laittoman kalastuksen harjoittaminen ja jos sellaista todennetaan, se on viipymättä ja kokonaan eliminoitava. Samalla tulee varmistaa, että kalastuksen valvontaan varattuja resursseja ja EU rahoitusta kohdennetaan riittävästi nimenomaisesti lohen ja taimenen kalastuksen valvon-

taan. Lisäksi Suomi kannattaa kaikkia mahdollisia toimia, joilla lohen laitonta kalastusta voidaan vähentää.

Valtioneuvosto nostaa sopivissa asiayhteyksissä esiin Itämeren lohikantojen sekakantakalastukseen liittyvät ongelmat ja pyrkii minimoimaan sen erityisesti pääaltaalla. Maa- ja metsätalousministeriö on ollut yhteydessä komissioon liittyen Itämeren pääaltaalla harjoitettavaan laittomaan lohen kalastukseen ja painottanut sen vähentämisen merkitystä heikkoihin lohikantoihin kohdistuvan kalastuspaineen vähentämisessä. Suomi pitää erittäin tärkeänä, että Itämerelle saadaan lohen monivuotinen suunnitelma. Lisäksi Suomi katsoo, että kaikki kalastuskuolevuus tulee ottaa huomioon kalastuksen säätelyssä.

*Suomenlahden lohen TAC*

ICES:n neuvon mukaan kalastuksen kokonaissaaliin merellä ei tulisi ylittää 11 800 lohta. Vuoden 2019 havaintojen perusteella tästä tulisi vähentää hylkeiden vahingoittamien lohien määränä 1 652 lohta (14 %) ja arvioituna raportoimattomana saaliina 354 lohta (3 %) sekä Venäjän osuus (9,3 % 9 794 lohesta) 910 lohta. EU:n TAC olisi siten 8 884 lohta.

TAC voidaan vaihtoehtoisesti laskea niin, että ensin vähennetään Venäjän osuus pohjaluvusta 11 800 lohta, jonka jälkeen tehdään edellä mainitut vähennykset. Tällöin noudatetaan samaa laskentajärjestystä kuin Itämeren pääaltaan ja Pohjanlahden lohen osalta on tehty yllä. Tämän laskennan tuloksena saadaan EU:n TAC:n kooksi 8 696 lohta, joka vastaa komission ehdotusta 8 714 lohta.

Valtioneuvosto kannattaa Suomenlahden lohen TAC:n vahvistamista tieteellisen neuvon ja komission ehdotuksen mukaisesti 8 714 loheksi.

*Pohjanlahden silakan TAC*

Valtioneuvosto kannattaa Pohjanlahden silakan TAC:n vahvistamista ICES:n neuvon ja komission ehdotuksen mukaisesti 65 018 tonniin kuluvan vuoden mukaisesti.Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että Pohjanlahden silakan kannanarviontiin liittyvät haasteet ratkaistaan syksyn 2020 aikana ja että ICES mahdollisimman pian voi tuottaa uuden neuvon kannan TAC:sta vuodelle 2021.

*Suomenlahden ja Itämeren pääaltaan silakan TAC*

Valtioneuvosto kannattaa TAC:n vahvistamista ICES:n neuvon ja Fmsy pistearvon 0,21 (vaihteluväli 0,15 —0,26) perusteella siten, että TAC olisi 111 852 tonnia. Tästä määrästä vähennettäisiin Venäjän osuus (9,5 %) ja otettaisiin huomioon Riianlahden ja pääaltaan välinen vaellus.

*Riianlahden silakkakannan TAC*

Valtioneuvosto kannattaa TAC:n vahvistamista ICES:n neuvon ja Fmsy ylemmän vaihteluvälin (0,32— 0,38) perusteella siten, että otetaan huomioon pääaltaan ja Riianlahden välinen vaellus.

*Läntisen silakkakannan TAC*

Valtioneuvosto kannattaa TAC:n vahvistamista ICES:n neuvon perusteella 0 tonniin tai vähäiseksi perustuen muihin tehokkaisiin kalastuksen rajoitustoimiin.

*Kilohailin TAC*

Valtioneuvosto kannattaa TAC:n vahvistamista ICES:n neuvon ja MSY-pistearvon 0,31 (vaihteluväli 0,22—0,41) perusteella siten, että TAC olisi 247 952 tonnia. TAC:n tasossatulee ottaa huomioon Venäjän osuus (10,08 %) siten, että EU:n TAC olisi 222 958 tonnia.

*Itäisen turskakannan TAC*

Valtioneuvosto kannattaa ICES:n neuvoa siitä, että turskan kalastukselle ei aseteta TAC:ia. Muussa kuin turskan kalastuksessa saatavalle turskan sivusaaliille olisi vuoden 2020 tavoin vahvistettava tarvittava noin 1 000 tonnin TAC. Turskan sivusaaliskiintiön kohdennettu käyttö osana tutkimuskalastusta olisi sallittava, jotta turskakannan tilan kehitystä voidaan arvioida.

*Läntisen turskakannan TAC*

Valtioneuvosto kannattaa TAC:n vahvistamista ICES:n neuvon mukaisesti Fmsy ala-arvon 0,125 perusteella.

Lisäksi valtioneuvosto katsoo, että läntiseen turskakantaan kohdistuva kaikki kalastuskuolevuus tulee ottaa huomioon kalastuksen säätelyssä.

## VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Valtioneuvoston kirjelmä käsittelee EU:n komission kansainvälisen merentutkimusneuvoston ICES:n neuvojen perusteella antamaa ehdotusta Itämeren kalastusmahdollisuuksista vuodelle 2021. Ympäristövaliokunta on antanut asiassa kesäkuussa 2020 lausunnon (YmVL 6/2020 vp) valtioneuvoston kirjelmästä koskien ICES:n tieteellisiä neuvoja. Valiokunta yhtyy valtioneuvoston kantaan uudistaen aikaisemmassa lausunnossaan esille nostamansa huomautukset. Valiokunta pitää tärkeänä, että Itämeren kalastusmahdollisuuksien määrittäminen eri kalalajeille perustuu luotettavaan tietoon pohjautuvaan tieteelliseen neuvoon kalakantojen hyödyntämisestä kestävää enimmäistuottoa koskevan EU:n yhteisen kalastuspolitiikan tavoitteiden mukaisesti. Valiokunta pitää ICES:n antamia suosituksia perusteltuina ja katsoo, että niitä tulee lähtökohtaisesti noudattaa vahvistettaessa Itämeren kalastusmahdollisuudet vuodelle 2021.

Valiokunta pitää hyvänä, että Suomi on pyrkinyt ja pyrkii tehokkaaseen ennakkovaikuttamiseen johdonmukaisen kestävän kalastuspolitiikan kehittämiseksi Itämerelle, mikä on tuottanut myös tulosta. Kalakantojen kestävyyden varmistaminen mahdollistaisi myös hallitusohjelman tavoitteena olevan kotimaisen kalan käytön lisäämisen, jolla olisi yleisemmin myönteisiä ympäristövaikutuksia. Erityisesti lohikannat ovat vahvistuneet, ja arvio niiden tilan kehityksestä on yleisesti positiivinen, vaikka jokikannoissa onkin suuria kantakohtaisia eroja ja eräät niistä ovat heiken-

tyneet. Myös itäisen turskakannan ja läntisen silakkakannan tila herättää kuitenkin edelleen huolta. Kalastusrajoitusten ohella pitkäjänteiset toimet Itämeren tilan parantamiseksi esimerkiksi laajojen, hapettomien pohja-alueiden pienentämiseksi edistävät kalakantojen toipumista.

Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on ilmennyt, että komissio on ilmoittanut vetävänsä pitkään valmistelussa olleen Itämeren lohen monivuotista hoitosuunnitelmaa koskevan ehdotuksensa pois, sillä useat jäsenmaat eivät ole olleet valmiita sitä tukemaan. Valiokunta on tästä huolissaan katsoen, että Suomen tulee jatkaa toimia lohen monivuotisen hoitosuunnitelman saamiseksi Itämerelle myös EU:n biodiversiteettistrategian tavoitteiden kanssa yhdenmukaisesti. Kalastusrajoitusten ja Itämeren pääaltaalla tapahtuvan sekakalastuksen välttämisen ohella on tärkeää edistää toimia muun muassa vaellusesteiden poistamiseksi ja elinympäristöjen kunnostamiseksi.

Valiokunta pitää erinomaisena, että laiton kalastus ja väärinraportoitu saalis eteläisellä Itämerellä on saatu taimenen avomerikalastuskiellon ja muiden tehokkaiden toimien avulla lähes loppumaan. Valiokunta korostaa tarvetta jatkuvalle seurannalle sen varmistamiseksi, että nyt saavutettu hyvä tila säilyy myös tulevaisuudessa. Erityisesti EU:n kalastuksenvalvontaviraston ja komission valvojien läsnäolon lisääminen Itämeren pääaltaalla on ollut tärkeää, ja sitä tulee jatkaa. Avomerikalastuksen valvonnan ohella hyviä tuloksia on saatu saaliiden maihintuonnin valvonnasta ongelma-alueilla.

## VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Ympäristövaliokunta ilmoittaa,

*että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan korostaen edellä esitettyjä näkökohtia.*

Helsingissä 15.9.2020

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Hannu Hoskonen kesk
varapuheenjohtaja Tiina Elo vihr
jäsen Petri Huru ps
jäsen Mai Kivelä vas
jäsen Johan Kvarnström sd
jäsen Sheikki Laakso ps
jäsen Niina Malm sd
jäsen Sari Multala kok
jäsen Mauri Peltokangas ps
jäsen Saara-Sofia Sirén kok
jäsen Katja Taimela sd
jäsen Mari-Leena Talvitie kok
jäsen Ari Torniainen kesk

**Valiokunnan lausunto YmVL 9/2020 vp**

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Marja Ekroos